

Sygn. akt V CSK 353/17

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku M. S.
przy uczestnictwie B. S.
o podział majątku,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 26 września 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestniczki postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 30 kwietnia 2014 r., sygn. akt III Ca (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Uczestniczka postępowania B.S. złożyła skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 kwietnia 2014 r. w sprawie z wniosku R.S. o podział majątku wspólnego, w następstwie rozpoznania apelacji wnioskodawcy od postanowienia Sądu Rejonowego w D. z dnia 10 października 2013 r., którym:

(1) zmieniono wskazane postanowienie poprzez ustalenie, iż uczestniczka poniosła nakład z majątku osobistego na majątek wspólny w wysokości 5.478,29 zł (pkt I.1.), podwyższenie udziału wnioskodawcy w majątku wspólnym z 25% do 27% i obniżenie udziału uczestniczki z 75% do 73% (pkt I.2.), podwyższenie kwoty spłaty na rzecz wnioskodawcy z 32.649,36 zł do 54.761,86 zł i ustalenie terminu płatności do dnia 30 października 2014 r. z zastrzeżeniem odsetek ustawowych w wypadku opóźnienia w miejsce dotychczasowych 72 miesięcznych rat

z zastrzeżeniem odsetek ustawowych w wypadku opóźnienia (pkt I.3.), oddalenie wniosków uczestniczki w pozostałym zakresie (pkt I.4.);

(2) oddalono apelację w pozostałej części (pkt II.);

(3) rozstrzygnięto o kosztach postępowania apelacyjnego (pkt III.)

Rozstrzygnięcie to nie wzruszyło zatem orzeczenia w części ustalającej skład majątku wspólnego i jego wartość obejmującą kwotę 208.300 zł oraz zasadę podziału.

W skardze oznaczono jako zakres zaskarżenia postanowienie sądu drugiej instancji w części dotyczącej zmiany udziałów w majątku wspólnym (pkt I.2.) oraz podwyższenia kwoty spłaty i terminu jej płatności (pkt I.3.), odpowiednio formułując wniosek skargi o wydanie orzeczenia kasatoryjnego. Jako wartość przedmiotu zaskarżenia wskazano kwotę 153.539 zł.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 519¹ § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia jej dopuszczalności, zważył:

Skarga kasacyjna od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami przysługuje, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest niższa niż 150.000 zł (art. 519¹ § 2 k.p.c.). Wymogiem formalnym skargi kasacyjnej jest wskazanie wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁴ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.). Prawdliwość wypełnienia tego obowiązku podlega kontroli sądu drugiej instancji i Sądu Najwyższego, które mogą weryfikować wyliczenie wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01, nie publ., z dnia 21 listopada 2001 r., I CZ 152/01, nie publ., z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, Nr 1, poz. 11). Sprawdzenie takie jest niezbędne w szczególności wówczas, gdy z okoliczności sprawy wynika, że skarżący w celu obejścia przepisów procesowych instrumentalnie zmierza do obejścia przepisów wyznaczających dopuszczalność skargi kasacyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 grudnia 2006 r., III CZ 89/06, nie publ.).

W orzecznictwie przyjęto, że wartość przedmiotu zaskarżenia sprowadza się do wartości konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego objętego zaskarżeniem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, nr 1, poz.11). Zaakceptowano pogląd, wyrażony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2003 r. III CZ 153/02 (OSNC 2004, nr 4, poz. 60), w myśl którego wartość ta w sprawie o dział spadku (przepisy o dziale spadku, zgodnie z art. 567 § 3 k.p.c., odpowiednio stosuje się w sprawach o podział majątku wspólnego) z reguły nie może przekraczać wartości udziału należącego do uczestnika wnoszącego skargę kasacyjną. Interesy majątkowe uczestników postępowania ograniczają się do wartości odpowiednio wysokości ich udziału w majątku poddawany podziałowi, stąd wartością przedmiotu zaskarżenia - nawet wówczas, gdy przedmiot zaskarżenia oznaczono jako „orzeczenie w całości” - nie jest wartość całego dzielonego majątku, ale konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego środek odwoławczy dotyczy. Tylko wyjątkowo, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału oraz zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub zwrotu pożytków lub rozliczenia nakładów, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału. Konsekwentnie należy ją odnieść nie do wartości całego dzielonego majątku, tylko do indywidualnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego środek odwoławczy dotyczy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2009 r. IV CSK 107/09, niepubl., z dnia 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06, z dnia 24 lipca 2008 r., IV CZ 53/08, z dnia 6 maja 2010 r., II CZ 38/10, z dnia 1 czerwca 2011 r., II CZ 27/11). Jeżeli sąd odwoławczy rozpoznawał apelację innego uczestnika postępowania i wydał orzeczenie reformatoryjne na niekorzyść wnoszącego skargę kasacyjną, wartość przedmiotu zaskarżenia może obejmować tylko taką część, o ile jest objęta zakresem zaskarżenia (por. postanowienia z dnia 5 maja 1978 r., III CZP 26/78, OSNCP 1979, nr 1, poz. 3, z dnia 12 lipca 2007 r., III CSK 177/07, niepubl., z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CSK 107/09, niepubl.). W odniesieniu do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym oraz wysokości nakładów wartość przedmiotu zaskarżenia wyraża się kwotą odpowiadającą wartości kwestionowanej różnicy wysokości udziałów i nakładów.

Przyjęto także, że jeżeli zaskarżenie nie obejmuje samej kwoty pieniężnej zasądzonej orzeczeniem, tylko jej nie rozłożenie lub rozłożenie na raty skarżący powinien wskazać, stosownie do swego interesu majątkowego, samoistną wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 19 § 2 k.p.c.). W takim wypadku należy powołać się na naruszenie interesu prawnego, polegającego na konieczności jednorazowego spełnienia świadczenia. Wskazana kwota powinna określać wartość naruszonego prawa majątkowego, w tym poprzez odwołanie do liczby i wysokości rat, na które powinna być rozłożona spłata zasądzzonego świadczenia, ew. odsetek zasądzonych za przyjęty okres opóźnienia, brak korzyści wynikających z dotychczasowego moratorium lub innych kryteriów związane z okolicznościami konkretnej sprawy (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 1971 r., III CZP 95/70, OSNC 1971, Nr 6, poz. 96, z dnia 21 czerwca 2012 r., III CZP 35/12, Biul. SN z 2012 r. Nr 6, poz. 10, Prok. i Pr. - wkł. z 2014 r. Nr 3, poz. 47, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 lutego 2015 r., V CZ 117/14, nie publ.). Jeżeli jednak skarżący kwestionuje ponadto samo zasądzenie, niezależnie od nierozłożenia na raty i nie wykaże samoistnego naruszenia interesu majątkowego i jego wysokości przyjąć należy, że tak oznaczony zakres zaskarżenia nie ma znaczenia dla ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

W pierwszym rzędzie zauważyć należy błędne oznaczenie zakresu zaskarżenia, wobec nie objęcia punktów I.1 oraz 1.4 postanowienia sądu drugiej instancji i wskazania w nim pełnej kwoty łącznego rozliczenia (punkt I.3). Niemniej z uwagi na wątpliwości dotyczące treści rozstrzygnięcia zawartego w punktach I.1, 1.2 i I.3 (łączne rozliczenie spłaty i nakładu) przyjąć należy, że uczestniczka w przedstawionej skardze kwestionuje wskazane orzeczenie zarówno w części dotyczącej zmiany na jej niekorzyść nakładów na majątek wspólny, odpowiadającej kwocie 38.424,71 zł, jak i obniżenia udziału w majątku wspólnym o 2%, kwotowo odpowiadającego 4.166 zł. Konsekwencją ich łącznego rozliczenia było bowiem podwyższenie dotychczasowej „spłaty” z kwoty 32.649,36 zł do 54.761,86 zł. Różnica odpowiadająca pokrzywdzeniu uczestniczki orzeczeniem reformatoryjnym wyraża się więc kwotą 22.112,50 zł. Uczestniczka nie wskazała na czym polega i jak kształtuje się wysokość interesu majątkowego związanego z odmiennym rozstrzygnięciem co do rat i terminu

płatności zasądzonej od niej spłaty. Wskazana przez nią w skardze kasacyjnej jako wartość przedmiotu zaskarżenia kwota 153.539 zł w oczywisty sposób jest nieadekwatna do jego zakresu, w szczególności nie może być zrównana z jej udziałem w majątku wspólnym i łączną kwotą nakładów.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odrzucił skargę kasacyjną jako niedopuszczalną.

jw